

ЗАШТИЋЕНА ПРИРОДНА ДОБРА СРБИЈЕ

ДРАГАНА ОСТОЈИЋ
МАРИНА ВУКИН

Извод: На заштићена природна добра у Србији отпада 547. 723, 71 ha или 6% од укупне површине Републике. Велики део ових природних ресурса чине шуме и шумска станишта, што утиче на специфичност узгојних третмана који се спроводе у заштићеним природним добрима. У раду су табеларно приказани основни подаци о површинама, врстама, категоријама и степенима заштите оних заштићених природних добра у којима се шумски екосистеми јављају у знатној мери; то су: национални паркови, паркови природе и заштићени предели, општи и специјални резервати и заштићени простори културно-историјских вредности.

Кључне речи: заштићена природна добра, шумски екосистеми, национални паркови, паркови природе, заштићени предели, резервати, заштићени простори културно-историјских вредности

Abstract: The protected area in Serbia occupies 547, 723. 71 ha or 6% of the total area of the Republic. A great part of these natural resources consists of forests and forest sites, which affects the specificity of silvicultural treatments applied in the protected area. The tables present the main data on the areas, species, categories and degrees of protection of the protected area in which the share of forest ecosystems is significant. They are: national parks, nature parks and other protected areas, general and special reserves and protected areas of cultural-historical value.

Key words: protected area, forest ecosystems, national parks, nature parks, protected landscapes, reserves, protected areas of cultural-historical value

1. УВОД

Неоспорно је да је даље коришћење живе природе, данас, мање или више, у вези са изменењим екосистемима и биомима у оквиру целокупне биосфере. Садашње стање целокупног еколошког система на Земљи потиче од човековог нерационалног коришћења природних ресурса, које је последица тешких економских и политичких криза на глобалном нивоу, пре свега, великих ратних збивања. Ово се, у значајној мери, одразило на шумске екосистеме па контрола коришћења шумских ресурса представља један од најрелевантнијих задатака савременог шумарства. Основни постулати шумарске науке заснивају се на одрживости развоја и обновљивости шума, што је у складу са свим концептима заштите биодиверзитета. Опасности које могу донети нестручност и некомпетентност, приликом газдовања шумским екосистемима, имају несагледиве последице. Издавање трајно заштићених простора у природи захтева примену комплексних критеријума у постављању циљева и режима заштите 'недодирнутих' и очуваних

*др Драгана Остојић, научни сарадник, Завод за заштићену природу Србије;
мр Марина Вукин, дипл. инж. шумарства, Шумарски факултет Универзитета у Београду*

природних комплекса, заснованих на синтетичком мултидисциплинарном еколошком приступу. Знатан удео шумских комплекса у укупној површини заштићених природних добара обавезује на специфичност планова, оперативних задатака и конкретних активности у оквиру уређења простора и очувања свекупног биодиверзитета у земљи, као и проглашења законом заштићених делова природе (Томанић, Л., Остојић, Д., 1998; Љешевић, М., 1998; 2001; Медаревић, М. ет ал., 2006; Грујић, И., 2006).

Управо због свега наведеног указала се потреба да се, у датој форми, у једном националном часопису који се бави проблемима из низа шумарских научних дисциплина, објави попис актуелних заштићених добара у којима, мањи или већи део површина, чине управо шуме и шумска станица.

2. ПРЕГЛЕД ЗАШТИЋЕНИХ ПРИРОДНИХ ДОБАРА У СРБИЈИ

Заштићена природна добра у Србији обухватају **547. 723, 71 ha или 6% од укупне површине Републике**, и представљају подручја или пределе, природне објекте или појаве са посебним или изузетним обележјима, са правно утврђеним заштитним статусом и управљачем (стараоцем). Подаци о овако одабраним и заштићеним природним комплексима уведени су у Регистар заштићених природних добара (Службени гласник РС, бр. 30/92), којега, као јавни документ, води Завод за заштиту природе Србије.

Историјат правне регулативе из области заштите шумских екосистема у Србији датира још из времена Душановог Законика, а у модерно време, први издвојени резервати природе, са највећом густином шумских екосистема, су 'Острозуб', у шумском комплексу Качар – Зеленичје, на подручју Црне Траве, површине 41, 70 ha (1949); 'Мустафа', на подручју Мајданпечке домене, тадашње површине 304, 00 ha (1948); и 'Фељешана', такође на подручју Мајданпечке домене, површине 15, 28 ha (1950). Први национални парк на подручју Србије проглашен је 1960. године, и био је то Национални парк Фрушка Гора. Даље издавање заштићених добара практикада Завода за заштиту природе Србије, основаног 1948. године. За сва ова заштићена добра успостављени су различити режими заштите, у оквиру којих су прописани и посебни узгојни третмани везани за шумске екосистеме, који приоритетно подразумевају принципе санације и унапређивања стања ових простора.

Управљање заштићеним природним добрима обавља се кроз **седам основних врста заштите и управљачких модела** (табела 1), преко **три степена заштите**, који ограничавају, у потпуности или селективно, коришћење природних богатства у заштићеним добрима; и **три категорије значаја**, за споменике природе, паркове природе и пределе, којима се опредељује надлежност, Владе или локалне самоуправе. Национални паркови се проглашавају посебним Законом, а резервати природе и природне реткости уредбама Владе.

Табела 1. Подела заштићених природних добара Србије према врстама заштите и моделима управљања

Table 1. Classification of the protected areas in Serbia according to the type of protection and management models

Врста заштите/модел управљања	Број	Површина (ha)
ПРИРОДНИ ПРЕДЕЛИ		
национални паркови	5	158. 986, 40
паркови природе и заштићени предели	30	280. 256, 40
укупно:	35	439. 243, 80
РЕЗЕРВАТИ ПРИРОДЕ		
општи	95	8. 151, 00
специјални	15	86. 173, 00
укупно:	110	94. 323, 60
СПОМЕНИЦИ ПРИРОДЕ		
дендро-ботанички	240	1. 950, 00
објекти геонаслеђа	55	8. 100, 00
укупно:	295	10. 050, 00
КУЛТУРНО-ИСТОРИЈСКИ ПРЕДЕЛИ		
меморијални природни споменици и простори око непокретних културних добара	38	4. 106, 31
Укупно:	478	547. 723, 71

У оквиру овог рада дат је детаљан табеларни преглед заштићених природних добара Србије, подељених на основу врсте заштите и модела управљања. У њима се, у највећој мери, јављају шумски екосистеми. Тако су приказани: I национални паркови; II паркови природе и заштићени предели; III општи и специјални резервати; IV заштићени простори културно-историјских вредности. Због обима рада, нису наведени споменици природе, који обухватају дендро-ботаничке и објекте геонаслеђа, а у којима је незнатаан удео шума и шумских станишта.

легенда за табеле 2, 3, 4 и 5: врста заштите (по законима до 06. новембра 1991): НП - национални парк; РПП - регионални природни парк; ПППОиЛ - предео посебних природних одлика и лепоте; ПНПЛ - предео нарочите природне лепоте; СПР - спроти природни резерват; СПР - специјални природни резерват; НИР - научно-истраживачки резерват; ПШ - парк шума; ПС - природни споменик; МПС - меморијални природни споменик; ППНКД - природни простор око непокретног културног добра; СВА - споменик вртне архитектуре

врста заштите (по Закону о заштити животне средине од 06. новембра 1991): НП - национални парк; ПП - парк природе; ПИО - предео изузетних одлика; ОРП - оштити резерват природе; СРП - специјални резерват природе; СП - споменик природе

Поред официјелног назива природног добра, наведене су врсте заштићене, на основу претходних и важећег закона о заштити животне средине, затим општине и катастарске општине на чијем се подручју налазе ова добра, године проглашења, површине, акти о стављању под заштиту, категорије и степени заштите.

2.1. Национални паркови Србије

Преглед националних паркова у Србији, који по врсти заштите и моделу управљања спадају у категорију 'природних предела', дат је у *табели 2*. У Закону о заштити животне средине (Службени гласник РС, бр. 66/91), наводи се да '... национални парк представља веће подручје са природним екосистемима високе вредности у посledу очуваности, сложености грађе и биогеографских обележја, са разноврсним облицима изворне флоре и фауне, репрезентативним физичко-географским објектима и појавама и културно-историјским вредностима и представља изузетну природну целину од националног значаја...' . Укупна површина свих националних паркова износи 158. 986, 40 ha или 29, 0% од укупне површине свих заштићених природних добара у Србији. Узимајући у обзир да је највећи део површина у националним парковима под шумама и шумским земљиштима, њихова површина заузима **сса 7% од укупне површине шумског фонда Србије** (2. 312. 867, 00 ha, према последњем званичном попису из 1979, Статистички билтен, 1995). Полазећи од основних принципа и критеријума заштите природних добара, Скупштина Србије је до сада прогласила, као јавна предузећа, следеће националне паркове: НП Фрушка Гора, површине 25. 393, 00 ha; НП Ђердап, површине 63. 608, 45 ha; НП Тара, површине 19. 175, 00 ha; НП Копаоник, површине 11. 809, 91 ha и НП Шар планина, површине 39. 000, 00 ha. У наредном периоду очекује се проглашење НП Прокletије, на основу студије за проглашење коју је завршио Завод за заштиту природе Србије.

2.2. Паркови природе и заштићени предели у Србији

Преглед паркова природе и заштићених предела у Србији, који се, као и национални паркови, сврставају у природне пределе, дат је у *табели 3*. Паркови природе су подручја добро очуваних природних својстава вода, ваздуха и земљишта, преовлађујућих природних екосистема и без већих деградационих промена предеоног лика у целини, те, тиме, представљају значајан део очуване природе и здраве животне средине. Предели изузетних одлика (заштићени предели), као посебна категорија заштићених природних добара, представљају подручја живописних пејсажних обележја, ненарушених примарних вредности предеоног лика, са присуством облика традиционалног начина живота и културних добара, а такође и заштићена околина непокретних културних добара. Укупна површина паркова природе и заштићених предела у Србији износи 280. 256, 40 ha или 51, 2% од укупне површине свих заштићених природних добара у Србији.

2.3. Општи и специјални резервати у Србији

Преглед општих и специјалних резервата у Србији дат је у *табели 4*. Општи резерват природе представља изворни или незнатно изменјени део природе, особитог састава и одлика биљних и животињских заједница, као делова екосистема, намењених првенствено одржавању генетског фонда. Специјални резерват природе је предео у коме је посебно изражена једна или више природних вредности које треба посебно штитити или природних појава које треба пратити или усмешавати. Укупна површина општих и специјалних резервата у Србији износи 94. 323, 60 ha или 17, 2% од укупне површине свих заштићених природних добара у Србији.

2.4. Културно-историјски предели у Србији

Преглед културно-историјских предела у Србији дат је у *табели 5*. Под овом врстом заштите обухваћени су меморијални природни споменици и простори око непокретних културних добара, које често чине и мањи шумски комплекси (манастири и манастирске шуме, и друго). Укупна површина културно-историјских предела у Србији износи 4. 106, 31 ha, односно, 0, 07%.

3. ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

Према актуелној законској регулативи у Србији данас има 478 заштићених природних добара, која заузимају 547. 723, 71 ha или 6% од укупне површине Републике. Према врстама заштите и моделима управљања, ова добра су подељена на природне пределе, у које спадају национални паркови и паркови природе и заштићени предели; резервате природе, који могу бити општи и специјални; споменике природе и културно-историјске пределе. У оквиру већине наведених врста заштићених природних добара, осим у споменицима природе, који се деле на дендро-ботаничке објекте и објекте геонаслеђа; значајан део површина чине шуме и шумска земљишта. Овако категорисани шумски екосистеми у Србији, са разним нивоима и режимима заштите, захтевају посебан узгојни третман, у складу са важећим Законом о заштити животне средине и Законом о шумама. Треба нагласити да актуелном мрежом заштићених објеката нису обухваћене све посебно вредне састојине у Србији, па је сарадња шумарске оперативе, с једне стране и Завода за заштиту природе Србије, с друге стране, од кључног значаја за њихов опстанак.

Укупна површина свих националних паркова износи 158. 986, 40 ha или 29, 0% од укупне површине свих заштићених природних добара у Србији, односно, ћца 7% од укупне површине шумског фонда Србије. Паркови природе и заштићени предели у Србији обухватају 280. 256, 40 ha или 51, 2% од укупне површине свих заштићених природних добара. На опште и специјалне резервате природе отпада 94. 323, 60 ha или 17, 2% од укупне површине свих заштићених природних добара у Србији, а на културно-историјске пределе 4. 106, 31 ha, односно, 0, 07%.

Треба нагласити да ће у наредном периоду, као и до сада, поједина природна заштићена добра изгубити формално-правни статус, услед раз-

*Табела 2. Преглед националних паркова у Србији
Table 2. National Parks in Serbia*

НАЦИОНАЛНИ ПАРКОВИ							
назив природног добра	по законима од 1991.		општина	године заштите прва друга	површина (ha)	акт о поспљедњој заштити	акт о проглашењу НП
	до 1991.	од 1991.					
Фрушка гора	НП	НП	Београд, Нови Сад, С. Карловци, Б. Паланка, Шид, С. Митровица, Инићија, Јагодина (В)	1960.	1993. 25.393,00	Закон о Националним парковима од 26. 05. 1993. СГ РС 39/ 93	Закон о проглашењу Фрушке горе за Национални парк који је усвојила Народна скупштина НРС 23. 12. 1960. - Сл. гласник НРС 53/60.
Ђердап	НП	НП	Голубац, Мајданпек, Кладово	1974.	1993. 63.608,45	Закон о Националним парковима од 26. 05. 1993. СГ РС 39/ 93	Закон о Националном парку "Ђердап" који је усвојила Скупштина СРС 14. 06. 1974 - Сл. гласник СРС 31/1974
Тара	НП	НП	Бајина Башта	1981.	1993. 19.175,00	Закон о Националним парковима од 26. 05. 1993. СГ РС 39/ 93	Закон о Националном парку Тара који је донела Скупштина СРС 13. 07. 1981. - Сл. гласник СРС 41/81
Копаоник	НП	НП	Рашка, Руг	1981.	1993. 11.809,91	Закон о Националним парковима од 26. 05. 1993. СГ РС 39/ 93	Закон о Националном парку Копаоник који је донела Скупштина СРС 13. 07. 1981. - Сл. гласник СРС 41/81
Шар планина	НП		Качаник, Штрпце, Призрен, Сува река	1986.	1993. 39.000,00	Закон о Националним парковима од 26. 05. 1993. СГ РС 39/ 93	Закон о Националном парку Шар-планина који је донела Скупштина САП Косова 18. 02. 1986 - Сл. лист САПК бр.11/86

Табела 3. Преглед паркова природе и заштићених предела у Србији
 Table 3. Nature Parks and protected landscapes in Serbia

ПАРКОВИ ПРИРОДЕ И ЗАШТИЋЕНИ ПРЕДЕЛИ								
назив природног добра	по законима до 1991.	општина	к. о.	године заштите	површина (ha)	напомена	категор. зашт.	степен заштите (ha)
Рогот	ПНПП	Баточина	Брзан	1971.	339,1+	Решење СО Баточина бр:322-127/1-02 од 11. 11. 1971.		
Тиквара	ПП	Бачка Паланка (В)	Бачка Паланка - Град и Нова Паланка	1997.	508,14	Одлука СО Бачка Паланка бр:011-21 / 1997 од 20. 10. 1997.	3.	2.
Јеричка	ПП	Бачка Паланка, Тврђава, Темерин, Жабљак (В)	Жабљак, Чуруг, Гостојчица, Темерин, Сиринг Змајево, Равно Село и Деспотово	2005.	1.144,81	Одлука о заштити парка природе "Јеричка" СО Жабљак Бр: 501-62/05-1 од 20. 12. 2005.- Ове + општине донеле су споразumno одлуку о заштити с тим да свака општина донеси заједничко одлуку са идентичним текстом.	3.	245,25 899,53
Космај	ПИО	Београд - Младеновац	Америћи, Коратица, Велика Иванча	2005.	3. 514,50	Решење о стављању под заштиту природног добра "Космај", СГ Београд, Бр:501-890/05-ХIII-01 од 26. 12. 2005.	3.	677,00 2.837,00
Велико ратно острво	ПИО	Београд, Земун	Земун	2005.	167,91	Решење СГ Београда бр. 501-362/05-XIII-01 од 08. окт. 2005.	3.	2.

Долина Пчиње	ПИО	Бујановац	Јабланицица, Старац, Воганце	1996.	2.606, 00	Уредба Владе РС 05 бр. 110-1603/96-20, 12. 1996. и Уредба о изменама и допунама Уредбе о заштити ПИО Долина Пчиње број 110- 17409/2002-001 од 26. 12. 2002.	2.	1.	2.	3.
Клисуре реке Градац	ПППОЛ	ПИО	Ваљево	Деспутић, Белић, Лејин, Богатић, Ковачице, Бранговић	1984	2.001.	1. 268, 07	Одлука СО Ваљево бр. 01-1-2/2000-04 од 27. 09. 2001.	2.	3.
Врачачке планине	ПИО	Врачач	Сочица I, Јабланица, Месин, Врачач, Мало Средиште, Гудурица, Марковац	2005.	4. 408, 00	Одлука о заштити Предела из затних одредика „Врачачке планине“ СО Врачач број: 01-1-77/2005- II-01 од 22.12.2005. Одлука о изменама Одлуке о заштити предела из затних одредика Врачачке планине број: 01-1-41/2006- II -01 од 15. 09. 2006.	3..	190, 00	2.936, 00	1.282, 00
Ресава	ПНПП	Деспотовац	Стрмостен, Јеловац	1985	10. 000, 00	Решење Завода за заштиту и научно проучавање преткости бр 319 од 25. 10. 1955.				
Стара планина	ПП	Задар, Димитровград, Пирот, Књажевац		1997.	142. 219, 64	Уредба Владе РС 05 бр. 110-1-307/97 од 18. 04. 1997.	1.	316, 18 строги прир незер.		
Гопија	ПП	Иванчица, Краљево, Рашка, Нови Пазар		2001.	75. 183, 00	Уредба Владе РС 05 бр 3.53-6/00/ 2001. од 10. 07. 2001.- Сл. гласник РС бр. 45, од 20. 07. 2001.	1.	553, 80	3.883, 10	70.746, 10
Камараш	ПП	Кањижа (В)	Хоргош	2005.	267, 96	Одлука СО Кањижица бр. б/01-8/2005-1 од 13. 05. 2005.	3.	78, 25	1.89, 71	

Велики и Мали Штрабац - Трајнова табла	ПНПЛ	Кладово	Текија	1975.	1.993.	899,43	У оквиру НП Тердап		
Рајац	ПНПЛ	Љубић	Славковица, Паличи	1963.		1.200,00	Решење Општине Љиг бр. 02-2266 / 1 од 22.03. 1963.		
Синевачка клисура	РПП	ПП	Ниш, Бела Паланка	1977.	2000.	7.746,00	Уредба Владе РС о бр. 353-1420/2000. од 05.05.2000.	2.	1.191,00
Парк шума Иње	ПНПЛ	Нова Варош	Дрмановићи	1958.		65,00	Решење Завода за заштиту и научно проучавање преткости бр. 01-606 од 25. 11. 1958.		6.555,00
Бегечка јама	ПП	Нови Сад (В)	Бегеч	1999.		379,40	Одлука СГ Новог Сада бр.501-136/98-1-9 од 08.12.1998.	3.	46,38
Мируша	РПП	ПИО	Ораховац Клиника(КИМ)	1982.	1998.	330,47	Уредба Владе РС о бр. 0501-440/98 од 11.02.1998.	1.	2.
Поњавица	ПП	Панчево (В)	Омладица Јањачки Брестовац	1995.		1.33,64	Одлука СО Панчево бр- 01-06-77/95 од 27.03.1995.	3.	2.
Пругово	ПНПЛ	Пожаревац	Пругово	1974.		2,49	Решење СО Пожаревац бр. 322-54-74-06 од 18.11.1974.		
Клисура реке Милешевке	РПП	Пријепоље	Косатица, Хисарцик, Седлоро	1976.		456,06	Решење СО Пријепоље бр. 03-352-676 од 11.05. 1976. и допуна Решења од 22.09. 1980.		
Грмија	ПП	Приштина (КиМ)	Софарија, Кајловица, Маковач	1987.	1.995.	1.167,94	Одлука СГ Приштина бр. 110-6163/95-09 од 28.12.1995.	2.	2.
Лептерија - Сокоград	ПНПЛ	ПИО	Сокобања	1969.	2002.	405,71	Уредба Владе РС о бр. 110-6365/2002 од 09.05.2002.	2.	320,51
									85,49

Озренске ливаде	ПНПЛ	Сокобања	Сокобања	1971.	838,14	Решење СО Сокобања бр.6-18/71-03 од 23. 07. 1973.
Стражилово - Глибовац	ПНПЛ	Сремски Карловци (В)		1955.	253,00	у оквиру НП Фрушка Гора
Палић	РПП	Суботица (В)	Палић, Доњи Град, Горњи Град	1978. 1996.	719,90	Одлука СО Суботица бр. 1- 011-38/96 од 29.04.1996. 3.
Суботичка пешчара	ПИО	Суботица (В)	Стари Град, Нови Град, Палић	2003.	5.369,90	Уредба Владе РС бр. бр.392-5010/2003-1 од 04.12.2003. 2.
Власина	ПИО	Сурдулица, Црна Трава	Власина Руд., Власина Округлица, Стожковићева, Божића, Клисуре, Драјинци и Грозватовци и к.о. Црна Трава	2006.	12.740,90	Уредба о заштити ПИО Власина бр. 110- 1705/2006 од 07.04.2006. СГ РС 30/2006 1.
Шарган - Мокра Гора	ПИО	Ужице	Мокра Гора, Кремена, Селенећево	2005.	3.678,23	Уредба Владе РС бр. 110-3741/2005-001. од 17. 06. 2005. 1.
„Овчарско - Кабларска кинисја	ПИО	Чачак, Ључани		2000.	2.250,00	Уредба Владе РС бр. 353-1422/2000 од 05. 05. 2000. 1.

Табела 4. Преглед општих и специјалних резервата у Србији
Table 4. General and special reserves in Serbia

РЕЗЕРВАТИ							
назив природног добра	по законима до 1991.	општина	К. О.	године заштите прва	дуга	површина (га)	напомена
Врх Жельина - Плочка чука	СТПР	Александровац	Гложа	1985.		19, 68	Решење о стављању под заштиту врха Жельина као строги природни резерват-СО Александровац 19. 02. 1985.
Делиблатска пешчара	СППР	Амбионар, Вршац, Бела Црква, Ковин (В)		1965.	2002.	34.829, 32	Уредба Владе РС 05 бр.353-7/2002-001 од 17. 01. 2002.
Горње Подунајавље	РПП	Апатин, Сомбор (В)		1982.	2001.	19.648, 00	Уредба Владе РС 05 бр.353-5996/2001 од 10. 07. 2001.
Венетина падина	СРП	Баћаничица	Звонце		2005.	0, 2724	Уредба Владе РС 05 број 110-15/2005-1 од 13. 01. 2005.
Под Горушком	СТПР	Бајина Башта		1950.	1993.	12, 00	Решење Завода за заштиту и научно проучавање природности бр. 21/50 од 18. 05. 1950. у оквиру НП Тара
Црвени поток	СТПР	Бајина Башта		1950.	1993.	15, 43	Решење Завода за заштиту и научно проучавање природности бр. 22/50 од 18. 05. 1950; у оквиру НП Тара

Звијезда	СтПР ИИПЛ	Бајина Башта	Растиште	1950. 1971.	1993.	2.584,28	у оквиру НП Тара		
Бруници	СтПР	Бајина Башта	Црни врх	1950.	1993.	7,15	у оквиру НП Тара		
Црвене стene	СтПР	Бајина Башта	Растиште	1950.	1993.	43,45	у оквиру НП Тара		
Љути брег	СтПР	Бајина Башта	Растиште	1950.	1993.	12,17	у оквиру НП Тара		
Било	СтПР	Бајина Башта	Црни врх	1950.	1993.	15,00	у оквиру НП Тара		
Рачанска Шљивовица	СтПР	Бајина Башта	Рача	1957.	1993.	18,91	у оквиру НП Тара		
Караула Шупља	СтПР	Бајина Башта		1961.		9,00	у оквиру НП Тара		
Тесне јаруге	СтПР	Бајина Башта	Заглавац	1968.		2,92	Решење СО Бајина Башта 02-6268/1 од 13.12.1968.	2,92	
Изнад Татаније	СтПР	Бајина Башта	Заглавац	1968.		2,16	Решење СО Бајина Башта 02-6268/1 од 13.12.1968	2,16	
Карађорђево	СРП	Бач, Младеново, Нова Паланка (В)	Бач, Младеново, Нова Паланка (В)		1997.	2.955,32	Уредба Владе РС 05 Број 501-2933/97 од 31.07.1997.	2.	3.
Сломеник природе 2,3,4,5 на Делиблатском песку-Под Црним врхом	СтПР	Београд Црква (В)		1951.	2002.	228,00	у оквиру Делиблатске пешчаре		
Сломеник природе 1 на Делиблатском песку Код Рошјане	СтПР	Београд Црква (В)		1951.	2002.	57,00	у оквиру Делиблатске пешчаре		
Хадука чесна плутњак и граб	СтПР	Београд - Чукарица	парк Кошутњак	1981.		0, 15	Решење СО Чукарица - Сп. лист града Београда бр. 10 од 03. 06. 1981.		
Змајевац	ИИР	Беочин (В)		1961.	1993.	0, 05	у оквиру НП Фрушка Гора		
Пребреза	ИИР	Блаце	Пребреза	1963.		0, 81	Решење СО Блаце бр. 146/1 од 31.01.1963. и Долгунско Решење бр. 55/92/63 од 08. 10. 1964.		
Ртњ	СтПР	Бољевац	Луково	1959.		15,00	Решење Завода за заштиту и научно проучавање пр. реткости бр. 01-486 од 16. 09. 1959.	15,00	

Јасенова глава	СГПР	Бољевац	Криви Вир	1961.	6..30	Решење Завода за заштиту и научно проучавање пререкости бр. 01-380/1 од 26. 06. 1961	6..30
Малиник	СГПР	Бор	Бор	1957.	2002.	0..02 10	У отвору СЛ "Лазарев чачан"
Јарешник	СГПР	Босилеград	Јарешник	1961.	0..03	Решење Завода за заштиту и научно проучавање пререкости бр. 01-552 од 03. 10. 1961.	0..03
Јепак	СГПР	Брјус	Брзене	1985.	1993.	0..02	у склопу НП Копаоник
Црна река	СГПР	Ваљево	Кричмар	1968.	60..16	Решење о стављању под заштиту државе дета мешовите шумске састоине на планинском масиву Малеј, на месту званим "Црна река" СО Ваљево Уп 02-4174/1-68, од 12..11.. 1968.	60..16
Круч	СГПР	Владимириći	Право	1991.	266..24	Одлука СО Владимирић бр. 3-391-01 од 27..09.. 1991.	
Шаранка	СГПР	Владимириći	Право	1991.	11..54	Одлука СО Владимирић бр. 3-4/91-01 од 27..09.. 1991.	
Горње Јњиве	СГПР	Владимириći	Право	1991.	1..51	Одлука СО Владимирић бр. 3-4/91-01 од 27..09.. 1991.	
Кукавица	СГПР	Владичин Хан	Рдово, Зебићи нице	1980.	78..18	СО Владичин Хан је донела решење о заштити 05..11.. 1980. Број: 021-2680-04	78..18
Голубачки град	СГПР	Голубац	Голубац	1973.	1993.	23..04	у склопу НП Ђердап
Босан - Соколовац	СГПР	Голубац	Добра	1973.	1993.	281..34	у склопу НП Ђердап
Бојана	СГПР	Голубац	Голубац	1973.	1993.	27..44	у склопу НП Ђердап
Велики Штурац	СГПР	Горњи Милановац	Рудник	1956.	8..00	Решење Завода за заштиту и научно проучавање пререкости бр. 333 од 20..09.. 1956.	8..00
Винатовача	СГПР	ОрП	Деспотовац	Ресавица	1957..1995.	37..43	Уредба Владе РС бр. 110-762/6-10 од 15..03.. 1995.
							1..

Клисура реке Ресаве	СоТПР	Деспотовац	Ресавица	1974.	884. 65	Решење о стављању под заштиту дела природног подручја Клисура реке Ресаве СО Деспотовац бр. 322-13/74-04 од 30. 09. 1974.	567,79	
Клисура реке Сујаје	СоТПР	Деспотовац	Јеловац	1976.	258. 91	Решење СО Деспотовац од 18.02.1976.	258, 91	
Пролепске планине	НИР	Дечани (КМ)	Дечани	1963.	0, 92	Решење НО Општине Дечани бр. 05 - 619 од 09. 03. 1963. - Проектије		
Маја Ронс	СоТПР	Дечани (КМ)		1955.	25, 00	Решење Завода за заштиту и научно проучавање преткости бр. 277 од 05. 09. 1955.	25, 00	
Кожњар	СоТПР	Дечани (КМ)	Кожњар	1955.	150, 00	Решење Завода за заштиту и научно проучавање преткости бр.337 од 09. 11. 1955.	150, 00	
Бусовата	СоТПР	Жагубица	Суви До	1956.	15, 86	Решење СО Жагубице бр.633-2/75 од 28. 08. 1975.	15, 86	
Клисуре Осаничке реке	СоТПР	Жагубица	Осаница	1975.		Решење СО Жагубице од 06. 07. 1979.		
Стари Беог - Царска Бара	СоТПР	СРП	Зрењанин (В)	Бело блато, Перлез, Старчево	1955.	1.676, 00	Уредба Владе РС бр. 110-3571/30-04 од 31. 08. 1994.	1.
Из над њуних ливада	СоТПР	Иванчица	Девиди	1950.	2001.	У оквиру ПП Голија		
Јајков камен	СоТПР	Иванчица	Дајни	1957.	2001.	У оквиру ПП Голија		
Дајнитко језеро	СоТПР	Иванчица	Гленића	1966.	2001.	У оквиру ПП Голија		
Селевачке пустаре	СРП	Кањижа, Суботица (В)	Хоргош, Бачки виногради (Б)	1997.	677, 03	Уредба Владе РС бр. 501-169197 од 31. 07. 1997.	2.	
Голема река	СоТПР	Књажевац		1981.	1997.	У оквиру ПП Стара планина	2.	
Драганиште	СоТПР	Књажевац		1981.	1997.	У оквиру ПП Стара планина	3.	
Брезна	СоТПР	Кральево	Брезна	1959.	2, 07	Решење Завода за заштиту и научно проучавање преткости бр. 01-201 од 06. 05. 1959.	2,07	
Лојаниц	НИР	Кральево	Матарушка банja	1963.	5, 00	Решење НО Општине Краљево 03 бр.947/1 од 19. 02. 1963.		

Данилова коса	СоТПР	Крупан	Брштица	1950.	6, 00	Решење Завода за заштиту и научно прouчавање по ректости бр. 619 од 04. 11. 1950.	6,00
Прокоп	СоТПР	Крушајац	Вуци	1958.	5, 00	Решење Завода за заштиту и научно прouчавање по ректости бр. 01-626 од 16. 12. 1956.	5,00
Клисура реке Трешњице	СРП	Љубовија	Г. Којице, Д. Којице	1955.	595, 38	Уредба Владе РС бр. 353-2909/95 од 15. 11. 1995.	1.
Фељешана	СоТПР	Мајданпек		1950.	15, 28	Решење Завода за заштиту и научно прouчавање по ректости бр. 25/50 од 20. 05. 1950.	15,28
Мустафа	СоТПР	Мајданпек	Дебели Љуг	1948; 1950; 1969.	79, 64	Решење СО Мајданпек бр. 03-72 од 20. 06. 1969.	79, 64
Црнански поток	СоТПР	Мајданпек	Бољетин	1970.	18, 32	У оквиру НП Ђердап	
Лепенски вир	СоТПР	Мајданпек	Бољетин	1970.	1993.	354, 00	У оквиру НП Ђердап
Канон	СоТПР	Мајданпек	Бољетин	1970.	99, 92	У оквиру НП Ђердап	
Бољетинске реке							
Чока Њапта са Легачом	СоТПР	Мајданпек	Бољетин	1970.	1993.	354, 00	У оквиру НП Ђердап
Конска глава	СоТПР	Мајданпек	Мајданпек	1970.	25, 08	Решење СО Мајданпек бр. 03-1773 од 03. 11. 1970.	25, 08
Шомрда	СоТПР	Мајданпек	Бољетин	1970.	1993.	14, 00	У оквиру НП Ђердап
Забалаш	СоТПР	Мисница	Осечина	1969.	11, 08	Решење о стављању под заштиту државе чите саставине брзе настала после попада 1928. године са појединачним стаблима буке, јеле, белог бора и црног бора на планином масиву Мален на месту званом "Забалаш", СО Мисница 01-531/1-1969 од 24. 02. 1969	11, 08
Јаворова Гулара	СоТПР	Н. Сад (В)		1955.	1993.	22, 84	У оквиру НП Фрушка Гора

Ковильско-Петроварадински рит	СРП	Н Сади С. Карловачи, Ињија, Тигел (В)	С. Карловачи Бешка, Кан Ковач. Гардиниоци Чортановци	1998.	4.840, 60	Уредба Владе РС бр. 501-263/98 од 15. 07. 1998.	1.	508, 98	2.082, 24	2.249, 39
Буково	СтПР	Неготин	Неготин	1961.	10, 00	Решење о стављању под заштиту дражаве дела шумске површине... На месту земљотреса "Буково" у непосредној ближини Неготина - Завода за заштиту природе и научно проучавање пр.реткости НР Србије бр. 01-381/1 од 26. 07. 1961.	10, 00			
Јелашничка клисура	СРП	Ниш	Чуквењник, Јелашница	1995.	115, 72	Уредба Владе РС бр. 110-762/6-9 од 15. 03. 1995.	1.		2.	
Увац	СтПР	Нова Варош, Сјеница		1971. 2006.	7.543,00	Уредба о заштити Специјалног резервата природе "Увац" бр. број 110- 1343/2006 од 23. 03. 2006. - СЛ РС бр. 25/94 24. 03. 2006.	1.		7.543, 00	
Слано Колово	СРП	Нови Бечеј (В)	Нови Бечеј	2001.	976, 45	Уредба Владе РС бр. 353- 15804/2001 од 27.12.2001. Сл. Гласник бр. 74 од 28. 12. 2001.	1.	217, 14	220, 07	539, 25
Газиместан	СтПР	Обилић (КиМ)	Обилић	1950.	34, 97	Решење Завода за заштиту и научно проучавање природних ресурса НР Србије бр. 01. 06. 1950 год. бр. 26.	34, 97			
Иваново	СтПР	Панчево (В)	Иваново	1961.	1, 50	Решење Завода за заштиту и научно проучавање прир.реткости НР Србије бр. 01-536/1 од 23. 09. 1961.	1, 50			
Омольчица ада	СтПР	Панчево (В)	Иваново	1961.	6, -46	Решење Завода за заштиту и научно проучавање прир.реткости НР Србије бр. 01-537/1 од 23. 09. 1961.	6, -46			
Губавац-Форзиција	СтПР	Геђ (КиМ)	Геђ	1959.	38, 24	Решење Завода за заштиту и научно проучавање прир.реткости НР Србије бр. 01-560 од 28. 10. 1959	38, 24			

Обедска бара	СоТПР	СРП	Петничи (В), Рума	Купиново	1951. 1967.	1994. 9.820, 00	Уредба Владе РС 05 бр. 110-3571/30- 02 од 31. 08. 1984.	1. 314, 92
Сирче - Арбинье	СоТПР		Пирот	Дојкичи	1985. 1997.	0, 09 63, 14	У оквиру ПП Стара планина У оквиру ПП Стара планина	
Браткова стана	СоТПР		Пирот	Топли до	1985. 1997.	17, 40	У оквиру ПП Стара планина	
Вражија Глава	СоТПР		Пирот	Топли до	1985. 1997.	26, 31	У оквиру ПП Стара планина	
Три Чуке	СоТПР		Пирот		1985. 1997.	10, 00	У оквиру ПП Стара планина	
Копрен	СоТПР							
Чапачки поток	СоТПР		Пожега	Тометино попље	1968. 2, 57		Решење о стављању под заштиту дужаве дела на њеногите црмске сајоне на планинском масиву Малећан, на месту званом "Чапачки поток", Секретаријат СО Јожеља бр. 5- 6/50-68 од 16. 08. 1968.	2, 57
Велика плен - Вражји вир	СоТПР		Пожега	Тометино попље	1969. 28, 64		Решење о стављању под заштиту дужаве дела шумске сајоне белог бора ... и других врста, на месту званом Велика плен - Вражји вир на планинском масиву Малећана - Секретаријат СО Јожеља бр. 5-6/4-69, од 22. 01. 1969.	28, 64
Русеница	СоТПР		Призрен (КиМ)		1955. 1993.	300, 00	У оквиру НП Цар планина	
Попово прасе	СоТПР		Призрен (КиМ)		1960. 1993.	30, 00	У оквиру НП Цар планина	
Ошњак	СоТПР		Призрен (КиМ)		1960. 1993.	20, 00	У оквиру НП Цар планина	
Голем бор	СоТПР		Призрен (КиМ)	Средска	1960. 1993.	35, 00	У оквиру НП Цар планина	
Равниште	СоТПР		Пријепоље	Милојев До	1976. до 11. 05. 1976.	138, 45	Решење СС Пријепоље бр. 03-352-5/76	138, 45
Каленић	СоТПР		Рековач	Каленићки Прњавор	1957. 1974.	2, 00	Решење СО Рековач бр. 12 од 19. 02. 1974.	2, 00
Паљевине	СоТПР		Сјеница	Кладница	1965.	4, 50	Решење СО Сјеница бр. 02-3743 од 31. 07. 1965.	4, 50
Гугавица	СоТПР		Сјеница	Угао	1965. од 31. 07. 1965.	9, 54	Решење СО Сјеница бр. 02-3743 од 31. 07. 1965.	9, 54

Шапиначки луг	СоТПР	Смедерево	Шапинац	1971.	19, 12	Решение о стављању под заштиту државне височе, једнодобије, чисте саставне храстове лужбака...у селу Шапинач на месту званичном "Шапиначки луг"- Општина Скупшина Смедерево бр. 6333-71-02 од 17.05.1971.	19, 12	
Бачки Монокотор	СоТПР	СоМБор (В)	Бачки Монштор	1958.	2001.	у оквиру СРП Горње Подунавље		
Моншторски ритови	СоТПР	СоМБор (В)	Бачки Монштор	1963.	2001.	600, 00	у оквиру СРП Горње Подунавље	
Папратски до	СоТПР	Сремска Митровица (В)		1955.	1993.	62, 68	у оквиру НП Фрушка гора	
Засавица	СРП	Сремска Митровица, Богатић (В)	Ноћај, Засавица, Баново Поље	1997.	671,00	Уредба Владе РС број 509-1406/97 од 25.04.1997. СГРС 19/97.	1.	112, 32
Лудашко језеро	СоТПР-СРП	Суботица(В)	Палић, Бачки Виногради	1955.	1994, 2006.	Уредба о заштити СРП Лудашко језеро бр. 110-164/2006 од 07.04.2006. СГ РС 30/2006	1.	70, 29
Кальвица	СоТПР	Тутин		1954.	15, 00	Решење завода за заштиту и научно проучавање пр. реткости бр 258 од 13.08.1954.	15,00	
Попед	СоТПР	Тутин	Дрлаже	1980.	16, 95	Решење СО Тутин од 14.07.1980. бр. 0645-80 СО Тутин од 14.07.1980.	16, 95	376, 70
Белег	СоТПР	Тутин	Драга	1980.	10, 50	Решење СО Тутин од 14. 07. 1980. бр. 0645-80 СО Тутин од 14. 07. 1980.	10, 50	
Зеленика 1	СоТПР	Ужице	Стапари	1969.	0, 12	Решење СО Байина Башта 02-6268/1 од 13.12.1966.	0, 12	
Зеленика 2	СоТПР	Ужице	Стапари	1969.	3, 71	Решење СО Типово Ужице бр. 05-5630/2 од 30.01.1966.	3, 71	
Острозуб-Зелениче	СоТПР	Црна Трава, Лесковац	Ново село, Остро зуб	1969, 1990, 1972.	41, 70	Решење СО Црна Трава 02 бр. 1381/320 од 20.01.1972.	41, 70	

Парк шума	СтПР	Чајетина	Рибница	1956.	12, 54	Решение Завода за заштиту и научно прouчавање пр. ректости бр.449 од 01. 12. 1956.	12, 54	
Пашњачи Велике Дропље	СРП	Чоха Кикинда (В)	Јајово, Остојићево, Мокрин	1957.	979, 44	Уредба Владе РС број 501-2854/97 од 31. 07. 1997.	1.	2.
Варош	СтПР	Шид (В)	Шид (В)	1953, 1978.	38, 83	Решение ОО Шид бр. 011-173/78-02 од 24. 11. 1978.	38, 83	
Стара Вртачна	СтПР	Сремска Митровица (В)	Кумин	1954.	10, 30	Решение Завода за заштиту и научно прouчавање пр. ректости бр. 372 од 15. 12. 1954.	10, 30	
Рађеновци	СтПР	Шид (В)	Шид (В)	1954, 1978.	86, 83	Решение ОО Шид бр. 011-173/78-02 од 24. 11. 1978.	86, 83	
Мајзелова башига	СтПР	Шид (В)	Шид (В)	1954, 1978.	26, 91	Решение ОО Шид бр. 011-173/78-02 од 24. 11. 1978.	26, 91	
Рашковица	СтПР	Шид (В)	Моровић	1954.	34, 53	Решение Завода за заштиту и научно прouчавање пр. ректости бр. 381 од 22. 12. 1954.	34, 53	
Винична	СтПР	Шид (В)	Шид (В)	1954, 1978.	26, 60	Решение ОО Шид бр. 011-173/78-02 од 24. 11. 1978.	26, 60	

Табела 5. Преглед заштићених простора културно-историјских вредности у Србији
 Table 5. Protected areas of cultural-historical values in Serbia

ЗАШТИЋЕНИ ПРОСТОРИ КУЛТУРНО - ИСТОРИЈСКИХ ВРЕДНОСТИ							
назив природног добра	по законима до 1991.	општина	К. О.	године заштите прва	друга	површина (ха)	напомена
Орашац	МПС	Аранђеловац	Орашац	1970.		39, 37	Решење СО Аранђеловац од бр. 6/25 д. 14. 04. 1970.
Борово брдо	МПС	Бајина Башта	Рача	1971.	1993.	04, 08	У оквиру НП Тара од 1993. године
Бубања	МПС	Богатић	Глушиći	1976.			Решење о стављању под заштиту Меморијалног природног споменика "Бубања", СО Богатић бр. 163/76 од 29. 12. 1976.
Прокор Пчињски	НКД	Бујановац	Јабланица	1989.		121, 04	Одлука о проглашењу манастира Грохор Пчињски за културно добро-споменик културе и стављању под заштиту - његов природни простор - СО Бујановац, бр. 633-2 од 10. 07. 1989. у оквиру ПП Долина Гчинje од 1996. год.
Природни простор цркве брвнаре-Миличиница	НКД	Ваљево	Миличиница	1989.		25, 74	Одлука СО Ваљево бр. 01-32/89-03/3

Радовачки луг	МПС, НКД	Велика Плана	Радовоње	1971, 1989.	62, 64	Одлука о утврђивању граница заштите непосредне околне и природног простора знаменитог места Радовачки луг Број: 011-85/89-01 донета об. об. 1989. од стране СО Велика Плана.
Природни простор око манастира Копорин	НКД	Велика Плана	Велика плана	1989.	47, 21	Решење СО Велика Плана од 12. 12. 1989.
Таковски гром	МПС	Горњи Милановац	Таково	1972.	10, 30	Решење СО Горњи Милановац бр. 2-633-8/72 од 21. 11. 1972.
Мијајлова јама	МПС	Деспотовац	Сењски рудник	1978.	07, 75	Решење о стављању под заштиту МПС Мијајлова јама СО Деспотовац бр. 6-121/78-01 од 30. 05. 1978.
Природни простор око манастира Манастира	НКД	Деспотовац	Деспотовац	1986.	243, 60	Одлука о проглашавању манастира Манастира за СК и стављање под заштиту природног простора око манастира Манастире од 11. 03. 1986
Високи Дечани	МПС	Дечани(Ким)	Дечани	1968.	15, 18	Решење СО Дечани број 05-1874-4 од 16. 09. 1968.
Гамзиград	НКД	Зрењар	Гамзиград, Звездан	1990.	175, 92	Решење СО Зрењар бр. 011-45 од об. 07. 1990.
Студеница	НКД	Краљево	Засад, Ушће	1988.	269, 34	Одлука о утврђивању граница непосредне околне и заштити природног простора Манастира Студеница, СО Краљево бр. 350-22/88 од 29. 12. 1988. у оквиру ПП Голија

Столице	МПС	Круглаћ	Брштица/Костајић ИК	1972.	31, 81	Решење СО Крупња бр. 633-4/02 од 01. 1972.
Околина манастира Наупаре	НКД	Крушевач	Наупаре	1994.	113, 20	Одлука СО Крушевач I бр. 633-1 од 28. 04. 1994.
Црква Свете Богородице	НКД	Куршумлија	Мачковач, Крчмар	1987.	14, 09	Решење СО Куршумлије бр. 01-633-1/87 од 22. 05. 1987.
Црква Светог Николе	НКД	Куршумлија	Куршумлија	1987.	13, 45	Решење СО Куршумлије бр. 01-633-2/87 од 22. 05. 1987.
Врапче брдо	МПС	Лајковац	Ћелије	1983.	13, 57	Решење СО Лајковац бр. 633/4-88-01 од 29. 06. 1983.
Манастир Боговића	НКД	Лајковац	Прњавор	1991.	18, 01	Решење СО Лајковац бр. 633/8-90-02 од 07. 03. 1991.
Природни простор јашуњских манастира Св. Јован и Св. Богородица	НКД	Лесковац	Црковница, Јашуња	1989.	188, 27	Одлука СО Песковац број: 06-27/89-01 од 09. 11. 1989.
Село Тришћи, манастир Гроноша	МПС	Лозница	Тршићи	1965.	1.368, 00	Одлука о заштити реона села Тршића и Трноше-Донела СО Лозница од 23. 02. 1965.
Драгинац	МПС	Лозница	Драгинац	1977.	2, 88	Решење СО Лозница бр. 06-9/77 од 17. 07. 1977.
Текериш	МПС	Лозница	Текериш	1977.	36, 97	Решење СО Лозница бр. 06-9/77 од 17. 07. 1977.
Мачков камен	МПС	Љубовија	Црнче	1976.	11, 83	Решење СО Љубовија бр. 01-633-1/76 од 25. 11. 1976

Таткова земунца	МПС	Мерошина	Крајковац	1971.		369, 99	Решење СО Мерошина бр. 633-3 од 10. 11. 1971.
Стабло букве на Златару Ивица Главица	МПС	Нова Варош	Дражевићи	1964.			Решење СО Нова Варош бр. 02-3813/3-64 од 23. 12. 1964.
Манастир Милешева	НКД	Пријепоље	Милешева	1990.		289, 69	Решење СО Пријепоље бр. 06-41/90 од 20.09.1990.
Градиште	МПС	Рача Крагујевачка	Вишевац	1969, 1987.		39, 82	Решење СО Рача бр. 020-12/87-01 од 27. 03. 1987.
Летег	МПС	Сремска Митровица (В)	Шашинци	1964.		01, 19	Решење СО Сремска Митровица бр. 06-2483/1 од об. 03. 1964.
Стражилово	МПС	Сремски Карлози (В)		1961.	1993	25, 00	У оквиру НП Фрушка гора од 1993.
Кадињача	МПС	Ужице	Стапари	1973.		52, 78	Решење СО Титово Ужице бр. 05-633-1-72 од 24. 12. 1973
Природни простор манастира Љубостиња	НКД	Трстеник		1991.		113, 13	Одлука о заштити природног простора манастира Љубостиња СО Трстеник бр. 102/91-01 од 27. 06. 1991.
Парк Опленец	МПС	Топола	Опленец	1967.		83, 00	Закон Скупштине СР Србије од 08. 06. 1967.
Иванковац	НКД	Ћуприја	Иванковац	1990.		74, 09	Одлука о проглашењу заштићене околне-природног простора заменитог места "Иванковац" СО Ђуприја бр. 06-153/90-91 од 16. 11. 1990.
Старо село у Сирогојну	НКД	Чајетина	Сирогојно	1985.		167, 02	СО Чајетина, Решење бр. 06-81/85 од 27. 11. 1985.

Лубић	МПС	Чајак	Лубић	1972-1973.	02,13	Решење СО Чачак бр. 633-1/72 - 03 од 20. 11. 1973. Еп. 487/3 1998.
Прњавор	МПС	Шабац	Мачвански Прњавор	1977.	0,30	Решење СО Шабац бр. 633-9/77- 01 од 29. 06. 1977.
Комплекс манастира Радовашница	НКД	Шабац	Радовашница	1992.	53, 92	Одлука о проплашћену комплекса манастира Радовашница за НКД-спонзорник културе и стављању под заштиту његове околнине - СО Шабац Број: 020-109/92-01 од 06. 10. 1992.

личитих чинилаца (губици кључних обележја или мотива за заштиту, укрупњавања и спајања више добра, различитих врста, категорија и степена заштите, у једно заштићено добро, и тд.), као што ће и поједина подручја тек постати заштићеним. У оквиру интегралног планирања газдо-вања овим пределима, свакако да је одрживост развоја приоритет на којем треба да се заснива сваки конкретан концепт заштите појединачних природних заштићених добара.

ЛИТЕРАТУРА

- Г р у ј и ч и Ѯ, И. (2006): Законодавни и институционални оквири шумарства и заштите природе за примену 'Натура 2000' у Србији. Шумарство бр. 3, Београд. (стр. 95-106).
- Љ е ш е в и Ѯ, М. (1998): Концепција планске заштите и унапређења животне средине у објектима заштићене природне баштине. Защита природе бр. 50. Завод за заштиту природе Србије. Београд. (стр. 507-517).
- Љ е ш е в и Ѯ, М. (2001): Защита природе и одрживи развој – Премисе и контраверзе. Защита природе бр. 52/2. Завод за заштиту природе Србије. Београд.
- М е д а р е в и Ѯ, М., Б а н к о в и Ѯ, С., П е т р о в и Ѯ, Н. (2006): Циљеви управљања националним парковима у Србији – потенцијал и реалност, Међународна научна конференција 'Газдовање шумским екосистемима националних паркова и других заштићених подручја'. Јахорина - Тјентиште.
- Р а д о в и Ѯ, И., М а н д и Ѯ, Р. (1998): Защитићена природна добра и заштита и унапређивање биодиверзитета – основа природне баштине Србије. Защита природе бр. 50. Завод за заштиту природе Србије. Београд. (стр. 13-33).
- Т о д и Ѯ, Д., В у к а с о в и Ѯ, В. (2001): Защита животне средине у међународном и унутрашњем праву. Министарство здравља и заштите животне околине Републике Србије. Управа за заштиту животне околине. Београд.
- Т о м а н и Ѯ, Л., О с т о ј и Ѯ, Д. (1998): Защита шумских екосистема и њихових станица. Защита природе бр. 50. Завод за заштиту природе Србије. Београд. (стр. 299-305).
- (1991): Закон о шумама. Службени гласник Републике Србије, бр. 46/91.
- (1991): Закон о заштити животне средине, Службени гласник РС, бр. 66/91. Београд.
- (1993): Уредба о заштити природних реткости. Службени гласник РС бр. 53/93; 93/93. Београд.
- (1995): Статистички билтен број 2130, Шумарство, 1995. Савезни завод за статистику, СРЈ. (стр. 14-32)
- (1996): Просторни план Републике Србије, Службени гласник Републике Србије, бр. 13/96. Београд.
- (1992): Регистар заштићених природних добара, Службени гласник РС, бр. 30/92. Београд.
- (2004): 'Природа Србије', аспекти и значај заштите. Зборник радова. Завод за заштиту природе, Еко фонд Ужице. Београд.
- (2004): Habitats Directive and Natura 2000, FERN/TRN Briefing Note.
<http://www.foresttryprojectserbia.org/>

PROTECTED AREAS IN SERBIA

*Dragana Ostojić
Marina Vukin*

Summary

In Serbia today there are 478 protected areas, which occupy 547, 723. 71 ha or 6% of the total area of the Republic. Based on the types of protection and management models, the protected areas are classified into: national parks and nature parks and protected landscapes; nature reserves, which can be general and special; natural monuments and cultural-historical areas. In the majority of the types of protected areas, except in natural monuments representing the dendro-botanical features and geo-heritage, a significant part of the area consists of forests and forest lands. Thus categorised forest ecosystems in Serbia, with various levels and regimes of protection, require special silvicultural treatment, in accordance with the valid Law on environmental protection and Forest Law. Total area of all National Parks amounts to 158, 986. 40 ha or 29. 0% of the total area of all protected areas in Serbia, i. e., cca 7% of the total area of the growing stock in Serbia. Nature Parks and protected landscapes in Serbia occupy 280, 256. 40 ha or 51. 2% of the total area of all protected nature. The general and special nature reserves occupy 94, 323. 60 ha or 17. 2% of the total area of all protected areas in Serbia, and cultural-historical areas occupy 4, 106. 31 ha, i. e., 0. 07%. In the future, as in the past period, some protected areas are going to lose the formal-legal status, due to various factors (losses of key features or motives for protection, consolidation and re-grouping of several areas of different species, categories and degrees of protection, into one protected area, etc.), and on the other hand some new areas are going to be protected. In the framework of integrated management planning of these areas, sustainable development is, by all means, the priority on which each concrete concept of protection of individual protected areas should be based.